

Milan Paľa (1982) na sebe upozorňoval úspěchy na mezinárodních soutěžích už během svých studií na Bellově konzervatoři v Banské Bystrici, na Hochschule für Musik und darstellende Kunst ve Vídni a na JAMU v Brně. Účastnil se také mistrovských kurzů v Curychu (Vladimír Spivakov, Jean Guillou), v soukromé třídě Semjona Jaroševiče se obeznámil s legendární ruskou školou Davida Oistracha. Jako vyhledávaný interpret nových děl pro housle i violu má za sebou řadu premiér (Jean Guillou, Jevgenij Iršai, František Emmert, Marián Lejava, Erkki-Sven Tüür ad.) a účastí na prestižních festivalech současné hudby (ISCM World New Music Days, Mužički Biennale v Záhřebu, Arcus Temporum v Maďarsku či Melos-Étos v Bratislavě). Jeho široký repertoár však zahrnuje i hudbu starších období. Spolupracoval se špičkovými orchestry v Kyjevě, Petrohradě, Tokiu, Praze, Brně či Bratislavě za řízení Theodora Guschlbauera, Howarda Armana, Alexandra Černušenka, Petra Griibanova, Pierra-André Valadeho či Jakuba Hrůši. Jeho rozsáhlá diskografie zahrnuje už víc než dvacet titulů, především antologii slovenské tvorby pro sólové housle, za níž získal několik ocenění (mj. Cenu Ľudovíta Rajtera, 2009), dále sérii kompletů houslových sonát Brahmových, Beethovenových, Suchoňových a Griegových, nejnovějším počinem je CD s Šostakovičovými sonátami houslovou a violovou. Značné mezinárodní pozornosti se těší nahrávka koncertů Szymanowského a Bergova. Významné místo mezi Paľovými aktivitami zaujímá propagace pětistrunných houslí zvaných *milanolo*, které pro něj byly vyrobeny v brněnském houslařském Ateliéru Bursík a pro které své skladby napsali mnozí renomovaní současní autoři.

Rodák z New Yorku **James Feddeck** (1983), listem Chicago Tribune označený jako „nadaný dirigent, který to zcela jistě dotáhne daleko“, je držitelem Dirigentské ceny Sira Georga Soltiho (2013) a Dirigentské ceny udělované Hudebním festivalem a školou v Aspen (2008). Vystudoval hoboj, klavír, varhany a dirigování na proslulé konzervatoři v Oberlinu (Ohio), kde mu byla jako vůbec prvnímu držiteli udělena Cena pro vynikajícího mladého absolventa. V letech 2009–2013 působil jako asistující dirigent Clevelandského orchestru. V minulých sezonách řídil významné orchestry v Evropě (vídeňské rozhlasové symfoniky, Německý symfonický orchestr Berlín, BBC Philharmonic, filharmonie Stockholmskou a Helsinskou, Symfonický orchestr města Birmingham, Hallé Orchestra) a v Severní Americe (symfonické orchestry v Chicagu, Clevelandu, San Francisku, Seattle, Detroitu, Torontu či Montrealu). V této sezoně je hostem Francouzského národního orchestru, Belgického národního orchestru, Královské filharmonie Liverpool, symfonických orchestrů v Barceloně, Hamburku, Bournemouthu, BBC. Do Brna se vrací na základě úspěšného debutu v květnu 2016, kdy v Janáčkově divadle spolu s brněnskými filharmoniky provedl díla Richarda Wagnera, Jörga Widmanna a Richarda Strausse. Jako varhaník vystupuje na recitálech v Evropě a Severní Americe.

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas, vypnuli mobilní telefony a během koncertu nefotografovali. Po jeho začátku není vstup do sálu umožněn. Změna programu a účinkujících vyhrazena!

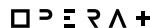
Generální partner
Filharmonie Brno

 UniCredit Bank

Hlavní partner
Filharmonie Brno

 SPP

Za podporu a spolupráci děkujeme

Zveme vás na

Stará hudba 20. století, 2. ab. koncert Filharmonie doma II v Besedním domě 18. a 19. 1. 2018 v 19:30: **Henze** I sentimentální Carl Philipp Emanuel Bach, **Ravel** Introdukce a Allegro pro harfu a malý orchestr, **C. Ph. E. Bach** Flétnový koncert A dur, **Schnittke** Requiem; Kateřina Englichová – harfa, Petr Pomkla – flétna, Marta Reichelová, Aneta Podracká, Romana Kružíková – soprány, Pavla Zbořilová – alt, Martin Javorský – tenor, Český filharmonický sbor Brno, Filharmonie Brno, dirigent Stefan Veselka

Německé requiem, 3. ab. koncert Filharmonie na Stadionu 12. a 13. 4. 2018 v **19:00: Brahms** Německé requiem; Martina Janková – soprán, Martin Bárta – baryton, Český filharmonický sbor Brno, Filharmonie Brno, dirigent Andreas Sebastian Weiser

Notový materiál pro provedení zapůjčila hudební vydavatelství:

Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd (Britten)

Breitkopf & Härtel KG (Sibelius)

Filharmonie Brno, příspěvková organizace
Komenského nám. 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801
www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

B | R | N | O

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno. Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Jihomoravského kraje a Ministerstva kultury ČR.

62.
koncertní
sezona
2017
2018

Klid před bouří
Filharmonie na
Stadionu
2. abonentní koncert
Stadion
11 a 12/II/2018

Filharmonie
Brno Philharmonic

CLAUDE DEBUSSY

Preludium k Faunovu odpolední | 10'

Prélude à „L'après-midi d'un faune“ (Afternoon of a Faun)

BENJAMIN BRITTEN

Koncert pro housle a orchestr op. 15 | 31'

Concerto for Violin and Orchestra, Op. 15

1. Moderato con moto

2. Vivace

3. Passacaglia: Andante lento (Un poco meno mosso)

přestávka | 20'

JEAN SIBELIUS

Symfonie č. 1 e moll op. 39 | 40'

Symphony No. 1 in E minor, Op. 39

1. Andante, ma non troppo – Allegro energico

2. Andante (ma non troppo lento)

3. Scherzo: Allegro

4. Finale (Quasi una fantasia)

Milan Paľa housle / violin

Filharmonie Brno / Brno Philharmonic

dirigent / conductor **James Feddeck**

Hudba počíná tam, kde slovo končí. Hudba je tu pro věci nevyslovitelné. Má vystupovat ze stínu. Být diskrétní, řekl prý jednou **Claude Debussy** (1862–1918) Ernestu Guiraudovi, svému někdejšímu pedagogovi na pařížské konzervatoři. Tohoto přesvědčení se držel i ve svém **Preludiu k Faunovu odpolední** (Prélude à L'après-midi d'un faune, 1892–1894), pro něž si za inspiraci zvolil rozměrnou eklogu *Faunovo odpoledne* symbolistického básníka Stephana Mallarmého. Báseň o sto desíti verších přenáší čtenáře na rozpálené sicilské pobřeží, kde se v letním odpolední probouzí antický faun, ve snově toužebném omámení se rozpomíná na milostné dobrodružství se dvěma nymfami a čas si krátí hrou na flétnu (syrinx). Vzpomínky se vynořují a zase mizí, aniž by bylo zřejmé, zda vycházejí ze skutečného prožitku, nebo jen z preludu. Pomíjivost vzpomínek, těkavá proměnlivost nálad, zvukomalba, letmé náznaky podněcující čtenáře k rozvíjení jeho fantazie, v tom tkví podstata Mallarmého básně, kterou Debussy tak dokonale vystihl ve své hudbě. Prostřednictvím zvláště chromatických melodií a prchavých motivů, smyslných harmonií a jejich překvapivých proměn, za využití rafinované instrumentace (s nápadnou flétnou a harfou) a široké palety jemných barevných odstínů dal vzniknout dílu, které se stalo manifestem hudebního impresionismu a jedním z milníků v dějinách hudby vůbec. Sám Mallarmé se měl po vyslechnutí *Preludia k Faunovu odpolední* nechat slyšet, že se *nenadál něčeho podobného. Ta hudba prodlužuje dojem z mé básně. Vyvolává její ovzduší s větší vášnivostí než barva.* Při premiéře 23. prosince 1894 v Paříži na koncertě Národní společnosti (Société nationale) si výjimečnost skladby nejspíš uvědomovalo i publikum, které si – navzdory zákazu – vyžádalo její opakování.

V dubnu 1936, pouhý čtvrtrok před vypuknutím občanské války ve Španělsku, se v Barceloně uskutečnil festival Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu (ISCM), na němž **Benjamin Britten** (1913 až 1976) spolu se španělským houslovým virtuosem Antoniem Brosou premiéroval svou kompletní *Suitu pro housle a klavír* op. 6. Tamtéž měl možnost slyšet první provedení *houslového koncertu* Albana Berga, které na něj značně zapůsobilo. (Před)válečné ovzduší, setkání s Brosou a poznání Bergovy skladby, to byly důležité impulsy, které vedly ke vzniku **Houslového koncertu** op. 15, na němž Britten začal pracovat roku 1938. O rok později skladatel kvůli obavám z vývoje politické situace v Evropě přesídlil za oceán, kde partituru díla dokončil (v následujících letech se k ní však opakovaně vracel a revidoval ji). Premiéra se uskutečnila v březnu 1940 v Carnegie Hall v podání Brosy a Newyorské filharmonie pod taktovkou Johna Barbirolliho.

K obsahu skladby se Britten veřejně nevyjadřoval. Její vyznění ovšem dává tušit inspiraci pojetím Bergova koncertu coby svého druhu rekviem. Třívětá formální výstavba má neobvyklý půdorys s pomalými krajními větami. Úvodní část (*Moderato con moto*) začíná motivicky závažným tympánovým vstupem (snad vědomě odkazujícím k tympánovým úderům z úvodu Beethovenova *houslového koncertu*), jehož motiv poté jako ostinato prochází různými nástrojovými hlasy (včetně sólového) celou větou. Housle záhy exponují expresivní hlavní téma.

Druhé téma je bouřlivější, složené z akcentovaných staccatových akordů a rozmáchlé figurace, a předznamenává tak náboj druhé věty (*Vivace*). Ta navazuje bez přerušení jako šostakovičovský *danse macabre* završený kadencí, která ústí do závěrečné ponuré *Passacaglia*, jejíž téma se poprvé objevuje v trombonech. Sled přísnych i volných variací dokazuje mistrovsky osvojenou starou formu a předjímá bohaté uplatnění neobarokních tendencí v pozdější Brittenově tvorbě. Majestátní, a přece úzkostná *coda* stvrzuje tragiku celého díla.

Přestože je Brittenův *houslový koncert* dílem teprve šestadvacetiletého tvůrce, díky své kompoziční zralosti a silnému poselství se zařadil mezi nejvýznamnější houslové koncerty 20. století po bok skladatelů Bartókových, Prokofjevových, Šostakovičových, Szymanowského a dalších.

Třiatřicetiletý **Jean Sibelius** (1865–1957) měl za sebou již několik větších děl s proklamovaným patriotickým akcentem (vokální symfonii *Kullervo*, symfonickou báseň *Sága* či orchestrální suity *Karelia* a *Lemminkäinen*), když se rozhodl ke kompozici své **Symfonie č. 1 e moll** (1898–1899). Jeho myšlenkový svět tehdy výrazně ovlivňoval finský národní epos *Kalevala*, ve kterém jako začínající skladatel našel intenzivní a hluboký pramen inspirace. Vyjadřovali se však o svých číslovaných symfoniích, jichž za svůj dlouhý život složil sedm (partituru *Osmé* údajně zničil), zdůrazňoval jejich autonomní povahu: *Mé symfonie v žádném případě nespádají do okruhu Kalevaly. Dokonce ani při komponování První symfonie jsem na Kalevalu nemyslel.* Národní charakter *První symfonie*, nesený dobovými romantickými ideály, ohlasy finského folklóru, je inspiracemi svéráznou severskou krajinou s jejím drsným klimatem, je však nejspíš nesporný (a nic na tom nemění fakt, že bývá – s ohledem nejen na jistou dávku sentimentu, ale i na způsob tematicko-motivické práce a orchestrace – často srovnávána s pozdními symfoniemi Čajkovského). Naznačuje to již samotný úvod, v symfonické tvorbě ojedinělý – půvabně teskné sólo klarinetu, které připravuje nástup okázalého prvního tématu ve smyčcích; po jeho gradaci je exponováno téma vedlejší, derivované z klarinetového sóla a kontrastující svou hravostí. Statičnost elegického *Andante*, jemuž dominuje táhlá melodie smyčců, narušuje hybnější střední díl. Třídílné je i *Scherzo*, jehož ostře rytmizované krajní části rámuje klidnější *trio*. *Finále* zahajuje klarinetová melodie z úvodu, tentokrát však ve smyčcích a s patetickým nádechem, který je příznačný vesměs po celou závěrečnou větu.

Sibeliova *První symfonie* poprvé zazněla v dubnu 1899 v Helsinkách pod taktovkou skladatele. V následujícím roce ji – v revidované podobě – orchestr Helsinské filharmonické společnosti (předchůdce dnešní Helsinské filharmonie) řízený proslulým dirigentem Robertem Kajanusem představil na svém turné ve Švédsku, Dánsku, Německu, Holandsku, Belgii a nakonec i v Paříži během Světové výstavy. Úspěch turné byl enormní a Sibeliovi, jehož hudba byla uvedena v zahraničí vůbec poprvé, otevřel cestu k mezinárodnímu věhlasu.

Vítězslav Mikeš